

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Jeugdbeschermingsregio Groningen

(Groningen en Drenthe)

*Regiorapport vervolgtoezicht kwetsbare kinderen
onvoldoende beschermd*

De accounthoudende wethouder aan het woord namens Jeugdhulpregio Groningen en Drenthe

Op deze punten uit het rapport zijn we trots:

In 2019 zijn JB Noord en gemeenten een traject gestart naar aanleiding van ernstige en brede wachtlijstproblematiek en kritische signalen over de knelpunten in de jeugdbeschermingsketen. Dit heeft geleid tot het besluit om per januari 2020 de tarieven fors te wijzigen en er is een Plan van Aanpak vastgesteld om samen de keten te versterken. Bekeken vanuit waar we vandaan komen zijn we trots op waar we nu staan:

- jeugdigen hebben tijdig een jeugdbeschermer
- samenwerking lokale teams en GI's is verbeterd
- doorbraakaanpak leidt tot toename vragen expertteam en inzet passende hulp
- gemeenten en GI's analyseren samen trends over inzet jeugdhulp en spreken over ambities die leiden tot transformatie.

Met deze punten uit het rapport gaan we aan de slag:

We bestendigen de positieve ontwikkeling. Weerbare GI's, een sterke regiefunctie, verwijzrol en goede samenwerking tussen lokale teams en GI's vormen de randvoorwaarde voor het realiseren van iedere andere ontwikkeling.

We bestendigen de werkwijze van de doorbraakaanpak en versterken de positie en rol van de expertisenetwerken.

De inrichting van het jeugdhulplandschap heeft alle aandacht. We versterken de hoog specialistische jeugdhulp met aandacht voor de knelpunten, zoals de beperkte beschikbaarheid van enkele functies, kleinschalige voorzieningen, het verblijfsaanbod voor jeugdigen met meervoudige en complexe problematiek en de integrale samenwerking in en om het gezin.

Wat gaan jeugdigen en ouders hiervan merken?

Er komt een minder harde overgang van vrijwillig naar gedwongen kader en omgekeerd. Het lokale team en GI blijven in de overgangsfase intensief betrokken en houden elkaar aangehaakt ook als de regie is overgedragen. Er is sprake van integrale samenwerking tussen de betrokken jeugdhulpaanbieders. Er wordt tijdig en passend opgeschaald waardoor specialistische expertise eerder wordt toegevoegd en beter wordt benut. De beschikbaarheid van passende jeugdhulp wordt verbeterd.

Er wordt sterker gestuurd op het zo thuis en veilig mogelijk opgroeien / voorkomen en verkorten van uithuisplaatsingen. Daarbij betrekken we het netwerk van de jongere, zodat veiligheid ook duurzaam geborgd kan worden.

Samenvatting

Dit rapport maakt deel uit van het toezichttraject Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: inspecties). In de voortgangsrapportage van oktober 2020 hebben de inspecties gevraagd om een doorbraakaanpak voor alle kinderen met een jeugdbeschermings- en/of reclasseringsmaatregel. Deze aanpak moet ertoe leiden dat elk kind met een dergelijke maatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer, tijdig een gedragen koers en tijdig passende hulp krijgt. Dit rapport van de inspecties geeft antwoord op de vraag of de regio Groningen-Drenthe hierin is geslaagd.

Bevindingen en conclusies

Tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers

De regio Groningen-Drenthe is er grotendeels in geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel en tijdig een gedragen koers uit te zetten voor deze kinderen.

Tijdig passende hulp

De regio Groningen-Drenthe is er niet in geslaagd om tijdig passende hulp in te zetten voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel. De doorbraakaanpak in de regio's heeft nog onvoldoende tot het gewenste resultaat geleid.

Het ontbreekt in de regio aan een kwantitatief en kwalitatief toereikend passend specialistisch hulpaanbod voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. De inspecties zien extra belemmeringen wanneer een cliënt verschillende vormen van hulp nodig heeft, bijvoorbeeld wanneer een licht verstandelijke beperking gecombineerd is met GGZ problematiek, of wanneer naast jeugdhulp ook een inkomen nodig is of een woonplek gerealiseerd moet worden. De aansluiting van verschillende gemeenten op elkaar en het samenwerken tussen het sociaal domein van de gemeente en jeugdhulp loopt moeizaam. Soms moeten jeugdbeschermers verantwoording afleggen aan een Drentse gemeente voor het inzetten van bepaalde hulp. Er is geen duidelijkheid over wanneer er verantwoording afgelegd dient te worden. Jeugdbeschermers ervaren dit als belastend. De inkoopregio Drenthe-Zuid werkt met budgetplafonds voor een aantal grote zorgaanbieders. Wanneer hulp toch nodig is maar het budgetplafond is bereikt, kan deze worden ingezet, maar via een arbeidsintensief proces voor zowel gemeenten, zorgaanbieders als jeugdbeschermers.

De inspecties zien ook positieve ontwikkelingen gericht op de (nabije) toekomst. In de regio is een gedeeld gevoel van urgentie over de noodzaak van tijdige passende hulp voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel en meer structureel overleg tussen gemeenten, expertteams, prachtteams en zorgaanbieders en GI's. Hierdoor wordt het hulpaanbod beter gevonden en is de schaarste in het hulpaanbod duidelijk. Daarnaast gaat de jeugdhulpregio Groningen werken met één standaard bepaling jeugdhulp voor alle GI's. De jeugdhulpregio Drenthe creëert extra plekken voor het zorgaanbod 'kleinschalige woonvorm'. Tevens gaat in Drenthe medio 2021 een 'reizend specialistisch team' van start om o.a. kleinschalige woonvoorzieningen te ondersteunen bij complexe problematiek en zorg die dreigt vast te lopen.

Vervolg

Tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers

De inspecties sluiten het toezichttraject voor wat betreft JB Noord af. Over de landelijk werkende instellingen (Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering en William Schrikker Stichting) rapporteren de inspecties wat betreft deze normen op geaggregeerd niveau in het landelijke rapport.

Tijdig passende hulp

De positieve ontwikkelingen en bevorderende factoren die de inspecties in de regio hebben gezien, zijn van dien aard dat de inspectie voldoende aanwijzingen hebben dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden. De inspecties verwachten dat de

jeugdhulpregio's, de gecertificeerde instellingen, hun opdrachtgevers, lokale teams en zorgaanbieders binnen de jeugdbeschermingsregio alsnog aan deze norm voldoen en belemmeringen om aan de norm te voldoen wegnemen. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

Inhoudsopgave

1 Inleiding	6
1.1 Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd	6
1.2 Doorbraak nodig voor kinderen met een maatregel	6
1.3 Opzet van het onderzoek	6
2 Beschrijving van de jeugdbeschermingsregio	8
2.1 Beschrijving jeugdbeschermingsregio Groningen	8
2.2 Beschrijving betrokken GI`s	8
3 Indruk na de monitoringsfase	9
3.1 Beschrijving doorbraakaanpak (regio)	9
3.2 Beeld op basis van monitoring	9
4 Resultaten van de praktijktoets	11
Bevindingen	11
5 Conclusie	19
5.1 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers	19
5.2 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp	19
5.3 Vervolg	20

1 Inleiding

Dit rapport van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid (hierna: inspecties) geeft antwoord op de vraag of elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel¹ in de jeugdbeschermingsregio² Groningen/Drenthe tijdig een vaste jeugdbeschermer, tijdig een gedragen koers en tijdig passende hulp krijgt.

1.1 Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd

In het najaar van 2019 hebben de inspecties in het rapport en signalement met de titel [Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd](#) respectievelijk [Jeugdbeschermingsketen in gevaar](#) geoordeeld dat de wijze waarop jeugdbescherming en jeugdreclassering op dat moment werd uitgevoerd niet acceptabel was. De inspecties oordeelden dat de overheid onvoldoende haar verantwoordelijkheid nam om kinderen te beschermen die ernstig in hun ontwikkeling werden bedreigd. Daarnaast constateerden zij structurele problemen die ertoe leidden dat de jeugdbeschermingsketen maximaal onder druk stond.

De inspecties vonden dat er direct stappen moesten worden gezet die ertoe leidden dat kwetsbare kinderen zonder vertraging hulp zouden krijgen. Hierop hebben de inspecties een intensief toezicht traject ingezet.

1.2 Doorbraak nodig voor kinderen met een maatregel

In 2020 en 2021 volgen de inspecties de activiteiten die moeten leiden tot een directe verbetering op de korte termijn en structurele verbetering op de langere termijn.

In de [voortgangsrapportage](#) van oktober 2020 deden de inspecties verslag van de eerste bevindingen. De inspecties zagen dat er voor de langere termijn een positieve beweging in gang is gezet, maar stelden tegelijkertijd vast dat de jeugdbescherming en jeugdreclassering nog niet op orde waren. Om die reden hebben de inspecties gevraagd om een doorbraak te forceren voor alle kinderen met een jeugdbescherming of -reclassering maatregel door middel van een onorthodoxe actiegerichte aanpak.

De doorbraakaanpak moest ertoe leiden dat voor elk kind met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel *tijdig een vaste jeugdbeschermer* wordt toegewezen, *tijdig een gedragen koers* is uitgezet en dat *tijdig passende hulp* wordt ingezet die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico. En dat daarmee de uitspraak van de rechter tijdig wordt uitgevoerd.

1.3 Opzet van het onderzoek

Monitoring

Van oktober 2020 tot februari 2021 hebben de inspecties de doorbraakaanpak van elke jeugdbeschermingsregio gemonitord door frequente gesprekken met accounthoudende wethouders of afgevaardigde ambtenaren te voeren. In deze gesprekken werd telkens de stand van zaken omtrent bovengenoemde normen en de doorbraakaanpak besproken.

¹ Hiermee worden zowel de jeugdbeschermings- als ook de jeugdreclasseringsketen bedoeld.

² Jeugdbeschermingsregio: De inspecties zijn bij het toezicht in de regio's uitgegaan van de gebieden waarbinnen een regionale gecertificeerde instelling werkzaam is en benoemen deze gebieden in het rapport als 'jeugdbeschermingsregio'.

De bescherming van kwetsbare kinderen: een overheidstaak

Ieder kind heeft recht op bescherming tegen mishandeling. Hieronder vallen alle vormen van lichamelijke en geestelijke mishandeling, verwaarlozing en (seksueel) misbruik. Zowel in het gezin als daarbuiten. De overheid is verplicht maatregelen te nemen om kindermishandeling te voorkomen. Ook moet de overheid zorgen voor opvang en behandeling van kinderen die hiervan slachtoffer zijn (artikel 19 IVRK).

Verdiepende praktijktoets

In februari en maart 2021 hebben de inspecties tijdens de verdiepende praktijktoets getoetst of kinderen met een jeugdbeschermings- en/of jeugdreclasseringsmaatregel tijdig een jeugdbeschermer, gedragen koers en passende hulp hebben. Dit hebben zij gedaan door middel van dossiertoetsen en gesprekken met kinderen, ouders en jeugdbeschermers/jeugdreclasserders. Aanvullend hierop zijn de inspecties met gemeenten / jeugdhulpregio's in gesprek gegaan.

In dit rapport staan de resultaten en conclusies van deze praktijktoets.

2 Beschrijving van de jeugdbeschermingsregio

2.1 Beschrijving jeugdbeschermingsregio Groningen/Drenthe

Jeugdbeschermingsregio Groningen/Drenthe bestaat uit jeugdhulpregio Groningen en jeugdhulpregio Drenthe. De inkoop van de jeugdhulp is in deze jeugdhulpregio's verschillend georganiseerd.

Jeugdhulpregio Groningen

In jeugdhulpregio Groningen (*Eemsdelta, Groningen, Het Hogeland, Midden- Groningen, Oldambt, Pekela, Stadskanaal, Veendam, Westerkwartier en Westerwolde*). wordt jeugdhulp ingekocht door de RIGG (Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten).

Jeugdhulpregio Drenthe

Jeugdhulpregio Drenthe is onderverdeeld in subregio's Zuid-Drenthe (*Borger-Odoorn, Coevorden, De Wolden, Emmen, Hoogeveen, Meppel en Westerveld*) en Noord- en Midden-Drenthe (*Aa en Hunze, Assen, Midden-Drenthe, Noorderveld en Tynaarlo*). Beide Drentse inkoopregio's organiseren hun eigen aanbestedingen en inkoop voor jeugdhulp.

Verbeterplannen

Jeugdbeschermingsregio Groningen heeft samen met de gecertificeerde instelling Jeugdbescherming Noord, in 2020 een verbeteragenda voor de jeugdbescherming opgesteld in het kader van het onderzoek dat de VNG in 2020 heeft laten uitvoeren.³

In februari 2020 is de verbeteragenda op het bovenregionaal bestuurlijk overleg besproken en vastgesteld. De verbeteragenda richt zich op vijf onderwerpen waar bestuurlijke afspraken over zijn gemaakt:

1. Wachtlijsten, continuïteit begeleiding door de gecertificeerde instelling
2. Financiële continuïteit van de gecertificeerde instelling
3. Invulling van de regiefunctie, samenwerking gemeenten
4. Verwijsfunctie
5. Monitoring jeugdhulplandschap

2.2 Beschrijving betrokken GI's

In jeugdbeschermingsregio Groningen/Drenthe zijn drie gecertificeerde instellingen (GI's) voor jeugdbescherming en jeugdreclassering actief, namelijk:

- Jeugdbescherming Noord (JB Noord);
- Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering (hierna: LJ&R);
- en William Schrikker Stichting Jeugdbescherming en Jeugdreclassering (WSS).

JB Noord is een regionaal georganiseerde GI die zich richt op een brede doelgroep en is werkzaam in Drenthe en Groningen. LJ&R en de WSS zijn beide werkzaam in heel Nederland als landelijk werkende GI. Beide GI's richten zich op een specifieke doelgroep. LJ&R heeft te maken met gezinnen en jongeren die vastlopen in complexe situaties en met meervoudige problematiek. Het gaat hierbij vaak om langdurige problematiek. De WSS biedt ondersteuning en hulp aan kinderen met een (verstandelijke) beperking of chronische ziekte, en/of aan kinderen van ouders met een beperking.

³ <https://vng.nl/nieuws/stel-gemeenten-in-staat-jongeren-te-helpen>

3 Indruk na de monitoringsfase

Tijdens de monitoringsfase van oktober 2020 tot en met februari 2021 voerden de inspecties vijf gesprekken in wisselende samenstelling met de accounthoudende wethouder, vertegenwoordigers van de jeugdhulpregio Groningen en van jeugdhulpregio Drenthe, vertegenwoordigers van jeugdbescherming Noord en de RIGG. Tijdens deze gesprekken bespraken de inspecties de stand van zaken omtrent de doorbraakaanpak.

3.1 Beschrijving doorbraakaanpak (regio)

De jeugdhulpregio's Groningen en Drenthe hebben elk een eigen doorbraakaanpak ingezet. Groningen maakte bij de toeleiding naar hulp gebruik van toegangsteams en expertteams. Drenthe maakte gebruik van zorgmakelaars en prachteams.

De casussen met kinderen zonder passende hulp zijn doorgegeven aan de gemeenten conform het woonplaatsbeginsel. De toegangsteams (regio Groningen) en zorgmakelaars (regio Drenthe) in de betreffende gemeenten zijn vervolgens met de betrokken GI's om tafel gegaan om de probleemanalyse en zorgbehoefte van de jeugdige en het gezin nader te duiden. Vervolgens is besloten of de noodzakelijke hulp binnen het huidige zorgaanbod geboden kon worden of dat een alternatieve vorm van hulp moest worden georganiseerd.

3.2 Beeld op basis van monitoring

➤ **Tijdig vaste jeugdbeschermer**

Gedurende de hele monitoringsfase was duidelijk dat er een verschil bestaat tussen de betrokken GI's in hoeverre zij er in slagen om tijdig (binnen 5 dagen) voor elke jeugdige met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel een vaste jeugdbeschermer te koppelen. De WSS en LJ&R slaagden hier wel in, Jeugdbescherming Noord lukte dit niet in alle gevallen.

Jeugdbescherming Noord heeft hierom een zogenaamd Cliënt Coördinatie Punt (hierna: CCP) ingericht dat, wanneer niet tijdig een vaste jeugdbeschermer beschikbaar is, toch een jeugdbeschermer koppelt aan het kind met de maatregel. Het CCP ziet het gezin binnen 5 dagen, voert een risicotaxatie / veiligheidscheck uit, onderhoudt contact met het gezin en start met het opstellen van een plan van aanpak.

Jeugdbescherming Noord heeft de ambitie het CCP in mindere mate in te zetten. Dit kan volgens de GI echter pas als de positieve ontwikkelingen ten aanzien van het optimaal inzetten van jeugdbeschermers worden voortgezet: het ziekteverzuim is van 20% gedaald naar 5 tot 10% en de GI heeft veel nieuwe medewerkers geworven. Ondanks de positieve ontwikkelingen op dit vlak zijn er nog altijd belemmeringen. Op papier is de formatie nu op orde en zou iedere jeugdige met een maatregel een vaste jeugdbeschermer kunnen krijgen. Maar 40% van de jeugdbeschermers bij JB Noord is korter dan 2 jaar in dienst. Voor deze nieuwe jeugdbeschermers bouwt Jeugdbescherming Noord de caseload gedoseerd op, wat vertraging geeft bij het oppakken van maatregelen in verhouding tot de op papier beschikbare formatie.

➤ **Tijdig gedragen koers**

Gedurende de hele monitoringsfase heeft de regio aannemelijk gemaakt dat er geen kinderen met een jeugdbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel zijn die wachten op een gedragen koers. Het lukt niet elke GI om binnen zes weken een plan van aanpak conform de wettelijke eisen op te stellen, maar er is altijd een gedragen koers. Jeugdbescherming Noord heeft tot voor kort een norm gehanteerd van 10 weken voor de termijn waarop een plan van aanpak gereed zou moeten zijn. De wettelijke termijn is echter 6 weken.

➤ **Tijdig passende hulp**

In de monitorgesprekken bleek dat de regio in eerste instantie veel aandacht heeft besteed aan het analyseren van de aangedragen casussen waar niet tijdig en/of geen passende hulp kon worden ingezet. Na de eerste inventarisatie door de regio in december 2020 bleek dat er 39 kinderen wachtten op passende hulp. In de daaropvolgende inventarisatie zijn daar voor Drenthe nog kinderen bijgekomen, waardoor het totaal aantal kinderen zonder tijdige passende hulp op 57 kwam. In januari 2021 nam dit aantal zichtbaar af tot 34 kinderen.

Alle benodigde partijen zoals expertteams (Groningen) en prachteams (Drenthe), de RIGG en JB Noord zijn betrokken geweest en werkten samen. Aanvullend voor Drenthe was dat het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd (OZJ), een initiatief van het Ministerie VWS, werd benaderd bij complexe casuïstiek.

Aan het eind van de monitoringsfase concludeerden de inspecties dat het aantal kinderen zonder passende hulp was afgenomen maar dat niet voor elk kind tijdig passende hulp was gevonden.

4 Resultaten van de praktijktoets

In dit hoofdstuk geven de inspecties hun conclusies uit de verdiepende praktijktoets weer voor de jeugdbeschermingsregio en per norm. De inspecties hebben in de regio 18 dossiers onderzocht, 12 gesprekken met jeugdbeschermers gevoerd en 4 gesprekken met ouders. Aanvullend hierop zijn de inspecties na de praktijktoets separaat met de vertegenwoordigers van regio Groningen en Drenthe in gesprek gegaan.

Bevindingen

Norm 1	Tijdig een vaste jeugdbeschermer voor elke jeugdige met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel
	<p>Vast: De jeugdbeschermer blijft gedurende de uitvoering van de OTS verbonden aan het gezin, of de wisseling van jeugdbeschermer vindt voorspelbaar / op vaste momenten plaats (bijv. na de afronding van het plan van aanpak). Er is hooguit één wisseling wegens verloop of ziekte. Bij wisseling komt het gezin niet bij bureaudienst / wachtlijstbeheer terecht.</p> <p>Tijdig: Binnen vijf werkdagen nadat de GI in kennis is gesteld is een jeugdbeschermer aan het kind / gezin gekoppeld.</p>

Bevindingen

De regio is met een enkele uitzondering erin geslaagd om tijdig een vaste jeugdbeschermer toe te wijzen aan elke jeugdige met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel.

Op basis van de monitoringsgesprekken verwachtten de inspecties dat vrijwel elke jeugdige met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel in regio Groningen tijdig een vaste jeugdbeschermer had. Deze verwachting is tijdens de praktijktoets bevestigd.

De inspecties hebben in totaal 26 casussen beoordeeld op een *vaste* jeugdbeschermer. Dit was in totaal in 4 gevallen niet op orde. In drie casussen zijn er meerdere wisselingen geweest en één casus heeft zowel geen tijdige als vaste jeugdbeschermer gehad.

De inspecties hebben in totaal 26 casussen die na half november 2021 zijn gestart beoordeeld op de *tijdige beschikbaarheid* van een jeugdbeschermer. Dit was in 1 geval niet op orde. De casus waarbij niet tijdig een jeugdbeschermer beschikbaar was, werd ondergebracht bij het CCP (Client Coördinatie Punt). Bij de andere dossiers waarbij het CCP de eerste contacten had met cliënten was het contact zichtbaar proactief vormgegeven. Dat was in deze casus niet het geval.

Bevorderende factoren

Het team Drenthe van de WSS is stabiel en kent weinig personeelsverloop. Dit is een bevorderende factor in het bieden van een vaste jeugdbeschermer. De WSS en JB Noord bieden nieuwe medewerkers een inwerkprogramma waarbij de caseload van nieuwe medewerkers gestaag wordt opgebouwd.

Belemmerende factoren

Vonnissen jeugdreclasseringsmaatregelen

Jeugdbeschermers bij JB Noord noemen specifiek dat de GI voornamelijk bij jeugdreclasseringsmaatregelen de vonnissen vanuit de rechtbank laat (soms weken later) ontvangt. Hierdoor is er bij aanvang van de maatregel al vertraging.

Cliënt Coördinatie Punt

Door inzet van het CCP blijkt het in de praktijk mogelijk casussen op te pakken wanneer hier nog niet een vaste jeugdbeschermer aan verbonden kan worden. Enkele jeugdbeschermers geven aan dat dit niet het meest wenselijke uitgangspunt is, omdat als gevolg van deze werkwijze per definitie een wisseling van jeugdbeschermer zal volgen.

“Ik vind het verwarrend wanneer ik tijdens de zitting met een andere jeugdbeschermer kennis maak, dan die uiteindelijk de ondertoezichtstelling is gaan uitvoeren.” Vader van cliënt

De inspecties hadden zorgen of met de inzet van het CCP voldoende recht werd gedaan aan de uitvoering van een jeugdbeschermingsmaatregel. Daarnaast was in de monitoringsfase naar voren gekomen dat 40% van de medewerkers van JB Noord korter dan 2 jaar in dienst was en nieuwe medewerkers aan het opbouwen zijn in hun caseload, waardoor een spanningsveld ontstaat tussen de formatie ‘op papier’ versus de beschikbare inzetbaarheid. Zoals beschreven onder 3.1 ziet een tijdelijk jeugdbeschermer van het CCP het gezin binnen 5 dagen, voert een risicotaxatie/veiligheidscheck uit, onderhoudt contact met het gezin en start met het plan van aanpak. De inspecties hebben eerder gesteld het werken met een dergelijk instroomteam niet wenselijk te vinden en niet passend bij de urgentie van de jeugdbeschermingsmaatregel⁴. De inspecties beoordelen het werken met wachtlijstbeheer tijdens deze praktijktoets als niet wenselijk, maar wel als voldoende, als de jeugdbeschermer daadwerkelijk met het gezin aan de slag gaat, in contact is met het gezin en samen met hen werkt aan een gedragen koers. Als een vaste jeugdbeschermer niet tijdig met een gezin aan de slag gaat om uitvoering te geven aan de maatregel, ontstaan risico's. Wachtlijsten leiden ertoe dat gezinnen en kinderen onvoldoende verandering in hun situatie ervaren. Het vertrouwen van cliënten in de jeugdbescherming neemt af, door personeelwisselingen en doordat de voorspelbaarheid van de hulpverlening ontbreekt. Daarnaast is er sprake van een bestaande bedreiging van de gezonde en veilige ontwikkeling van een kind.

Werkdruk

Uit de gesprekken komt naar voren dat jeugdbeschermers van JB Noord nog altijd een hoge werkdruk ervaren, die vooral wordt veroorzaakt door hoge administratieve druk en het zoeken naar passende hulp voor een jeugdige of gezin. Daarnaast benadrukken jeugdbeschermers dat een startende jeugdbeschermer over het algemeen één tot anderhalf jaar nodig heeft het werk eigen te maken. Dit heeft tot gevolg dat zij in deze periode nog niet volledig inzetbaar zijn.

De hoge werkdruk vormt een risico voor de stabiliteit en continuïteit van personeel.

“Het is te veel. De enorme verslagleggingsdruk is moeilijk te combineren met ogen en oren in het gezin. Ik ben te veel bezig met plannen schrijven, discussies met gemeenten over in te zetten codes (kan het goedkoper?), logboeken schrijven, kernbeslissingen, elke week MDO's” Jeugdbeschermer

⁴ Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd (november 2019) p12.

Norm 2

Voor elk kind met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel tijdig een gedragen koers

Tijdig: De koers is tijdig wanneer deze binnen zes weken is bepaald, of zoveel eerder als de jeugdbeschermer en betrokkenen noodzakelijk achten gezien de onveiligheid/ontwikkelingsbedreiging / recidive risico van het kind. De inspecties hanteren wat betreft de termijn hierbij het principe 'comply or explain'.

Gedragen: De koers is gedragen als deze is uitgezet in samenspraak met het gezin, netwerk en met betrokken professionals.

Wensen, behoeften, mogelijkheden van jeugdigen, ouders en netwerk zijn bekend bij hulpverleners.

De jeugdige en ouders bepalen, binnen hun mogelijkheden, in samenspraak met de hulpverlener de hulpvraag en de doelen van de geboden hulp.

Koers: Er is sprake van een koers bij een jeugdbeschermingsmaatregel als de doelen en de noodzakelijke hulp zijn bepaald, die leiden tot het afwenden van de ontwikkelingsbedreiging / het recidiverisico.

De inspecties spreken van een koers en niet van een 'plan'. In de praktijk wordt de koers vastgelegd in een plan, maar het plan is het middel, niet het doel.

Het moet voor hulpverleners, jeugdigen en hun ouders duidelijk zijn wat de doelen van de hulp zijn en hoe hieraan gewerkt wordt. De doelen en afspraken zijn haalbaar, concreet en ontwikkelingsgericht.

Bevindingen

De regio is er met een enkele uitzondering in geslaagd om tijdig een gedragen koers uit te zetten voor elk kind met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel.

Op basis van de monitoringsgesprekken verwachtten de inspecties dat vrijwel elk kind met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel in de regio Groningen tijdig een gedragen koers had. Deze verwachting is tijdens de praktijktoets bevestigd.

JB Noord hanteerde tot voor kort een norm van tien weken om tot een plan van aanpak te komen. Hiermee week de GI af van de wettelijke norm van zes weken. JB Noord gaf aan dat binnen zes weken wel een gedragen koers (zoals door de inspecties verwoord) voor nagenoeg alle jeugdigen zou zijn uitgezet. Het afwijken van de wettelijke norm en het werken met het CCP zagen de inspecties voor aanvang van de praktijktoets als een risico voor het tijdig uitzetten van een gedragen koers voor elke jeugdige. Uit de praktijktoets blijkt dat JB Noord, op een enkele uitzondering na, erin slaagt om tijdig een gedragen koers te bepalen.

De inspecties hebben in totaal 23 casussen beoordeeld op de aanwezigheid van een koers. In 22 zaken was er een koers. De inspecties hebben in totaal 23 casussen beoordeeld op de tijdigheid van de koers. Dit was in 23 gevallen op orde. De inspecties hebben 23 zaken beoordeeld op de gedragenheid van de koers. In 20 zaken was dit op orde. Van één casus werd tijdens de praktijktoets duidelijk dat deze niet tijdig was opgepakt door een vaste jeugdbeschermer en dat daarmee het bewerkstelligen van een tijdige gedragen koers niet gelukt is. Bij de twee andere casussen zonder gedragen koers bleek uit het dossier dat hier veel in is geïnvesteerd, maar dat dit door de problematiek in het gezin een weerbarstig proces was.

Bevorderende factoren:*Clïënt Coördinatie Punt*

Het CCP wordt als ondersteunende werkwijze ervaren door de jeugdbeschermers wanneer er geen vaste jeugdbeschermer verbonden kan worden aan een casus. Deze werkwijze zorgt er volgens de jeugdbeschermers bijvoorbeeld voor dat binnen 5 werkdagen op huisbezoek wordt gegaan, er wordt gewerkt aan een gedragen koers en zo nodig hulp ingezet.

Belemmerende factoren:*Clïënt Coördinatie Punt*

Jeugdbeschermers benoemen de keerzijde van de werkwijze van het CCP. Het CCP prioriteert in de mate van betrokkenheid bij gezinnen. Een jeugdbeschermer benoemt dat de jeugdigen en hun gezinnen niet altijd de aandacht krijgen die zij zouden krijgen wanneer direct een vaste jeugdbeschermer verbonden zou worden aan de maatregel. De werkwijze van het CCP doet in deze situaties niet voldoende recht aan de urgentie van de jeugdbeschermingsmaatregel. Daarnaast schuurt de ingezette koers soms met de koers die de uiteindelijk betrokken vaste jeugdbeschermer had willen uitzetten bij start van de maatregel.

Voorbeeld casus

Een 17-jarige jongen gaat niet naar school, gebruikt softdrugs, heeft emotieregulatieproblematiek en heeft veel conflicten met zijn moeder. De jongen stelt zich onbegeleidbaar op in de hulpverlening en gedurende de ondertoezichtstelling. Hoewel met moeder duidelijke doelen vastgesteld zijn lukt het, ondanks alle inspanningen, niet om met de jongen een gedragen koers te bewerkstelligen.

Moeizame samenwerking ouders

Zowel in de dossiers als de gesprekken met jeugdbeschermers komt naar voren dat het bewerkstelligen van een gedragen koers een weerbarstige opgave is wanneer sprake is van een conflictueuze samenwerking tussen ouders. Het is van belang om voldoende tijd te kunnen nemen om te investeren in ouders en jeugdigen om een gedragen koers te bewerkstelligen, juist bij hen die niet direct open staan voor hulp. Toch is de 'gereedschapskist' van de jeugdbeschermer volgens de jeugdbeschermers vaak niet voldoende toegerust om deze problematiek (en daaruit volgende ontwikkelingsbedreiging) te beslechten.

Norm 3

Tijdige inzet van passende hulp die leidt tot het opheffen van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico.

Passende hulp: Hulpverleners bieden hulp die aansluit bij de problematiek, ontwikkelingsbehoefte en mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders. Daarnaast is de hulp bij een jeugdbeschermingsmaatregel passend wanneer professional(s) kunnen toelichten en ouders/jeugdige ervaren dat de hulp bijdraagt aan het opheffen van de onveiligheid/ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk verminderen van het recidiverisico.

De hulp is passend als deze overeenkomt met het plan, dat een gedragen koers bevat. De hulp is ook passend als blijkt dat professional en gezin het ingezette alternatief passend vinden.

Tijdig: De hulp is tijdig wanneer binnen drie maanden na het uitspreken van de maatregel passende hulp is ingezet, of zoveel eerder als de jeugdbeschermer en betrokkenen noodzakelijk achten gezien de onveiligheid / ontwikkelingsbedreiging / recidive risico van het kind. De inspecties hanteren wat betreft de termijn hierbij het principe 'comply or explain'.

De hulp is niet gestart als na de intake het kind / gezin op een wachtlijst terecht komt. Indien het kind / gezin heeft moeten wachten op passende hulp, maar deze is in de doorbraakaanpak tot stand gekomen, dan beoordelen de inspecties dit positief.

Bevindingen

De regio is er niet in geslaagd om voor elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te organiseren die leidt tot het afwenden van de ontwikkelingsbedreiging, respectievelijk het verminderen van het recidive risico.

Op basis van de monitoringsgesprekken verwachtten de inspecties dat een klein aantal kinderen met een jeugdbeschermings- en of jeugdreclasseringsmaatregel in Groningen niet tijdig passende hulp kreeg. Deze verwachting is tijdens de praktijktoets niet bevestigd.

De inspecties hebben in totaal voor 25 jeugdigen met een maatregel beoordeeld of de passende hulp tijdig is ingezet. In 11 gevallen was de hulp niet tijdig ingezet, waarvan bij drie casussen in overleg met ouders en jeugdige is besloten om (nog) geen hulp in te zetten. In 10 gevallen was de hulp niet passend.

De inspecties hebben kwalitatief onderzoek uitgevoerd. Naast het uitdiepen van de casussen hebben zij ook in algemene zin met jeugdbeschermers en de regio gesproken over de beschikbaarheid van (specialistische) jeugdhulp.

Bevorderende factoren bij de inzet van hulp

Doorbraakaanpak

Na de inventarisatie van kinderen zonder (tijdige) passende hulp is het gelukt middels de doorbraakaanpak in zowel Groningen als Drenthe kinderen toe te leiden naar passende hulp. Daarnaast heeft de doorbraakaanpak aanvullend bijgedragen aan het verder verkennen van oplossingsrichtingen ten aanzien van passende hulp. Zo wordt in Drenthe op korte termijn een 'reizend specialistisch team' ingezet om o.a. kleinschalige woonvoorzieningen te ondersteunen bij complexe problematiek en zorg die dreigt vast te lopen. Daarnaast is een versnelling aangebracht in het proces door acht nieuwe plekken voor het zorgaanbod 'kleinschalig wonen' te creëren.

In Groningen werken de drie GI's met drie verschillende bepalingen jeugdhulp, deze wordt overgezet naar één standaard bepaling. Daarnaast is als gevolg van de doorbraakaanpak in de regio meer structureel overleg ten behoeve van de inhoudelijke verbinding tussen zorgaanbod (o.a. gemeenten, expertteams, prachtteams en zorgaanbieders) en zorgvraag (GI's). Dit is in ieder geval nodig zodat het huidige hulpaanbod beter gevonden wordt en meer verdiepend het gesprek wordt gevoerd waar schaarste in het hulpaanbod blijkt.

Zorgaanbieders bieden hulp, ook zonder beschikking van de gemeente

Jeugdbeschermers ervaren het als helpend wanneer zorgaanbieders niet wachten op een beschikking van de gemeente, voordat zij starten met het verlenen van de noodzakelijke hulp. In die situaties is het bureaucratisch proces niet belemmerend voor het kind of het gezin.

Kennis van en ervaring met de sociale kaart

Jeugdbeschermers van de WSS geven aan dat zij over kennis en ervaring van de sociale kaart beschikken, waardoor zij weten waar wachtlijsten zijn en goed kunnen inschatten welke hulp haalbaar en effectief kan zijn voor een kind.

Jeugdreclassering

Specifiek voor de jeugdreclassering geldt dat hulp inzetten niet altijd nodig is als de (schorsende) voorwaarden hun werk doen. Ook is er vanuit jeugdreclassering meer ruimte en tijd om zelf met jongere in gesprek te gaan (in plaats van een hulpverlener), waardoor inzet van verdere hulpverlening niet nodig is.

Belemmerende factoren bij de inzet van hulp

Doorbraakaanpak beperkt succesvol

De werkwijze van de doorbraakaanpak is redelijk bekend bij de professionals, maar wordt niet altijd als een meerwaarde ervaren. Vaak hebben de jeugdbeschermers met het gezin zelf al (bijna) alle mogelijkheden om hulp in te zetten geprobeerd. Van hen wordt echter ook een actieve participatie verwacht bij de doorbraakaanpak om, naar beleving van de jeugdbeschermer en gezin, weer van vooraf aan te beginnen met onvoldoende vertrouwen in het resultaat. Het inbrengen van een casus bij het expertteam (Groningen) in de zoektocht naar passende hulp ervaren jeugdbeschermers van zowel JB Noord als de WSS als een stap terug: het uitleggen van de casus en wat nodig is, overleggen en nadenken over alternatieve oplossingen begint weer opnieuw. De expertteams (Groningen) en prachtteams (Drenthe) hebben geen doorzettingsmacht richting zorgaanbieders om een casus op te pakken.

Tekort aan (specialistische) hulp

Jeugdigen, ouders en jeugdbeschermers hebben over het algemeen geen keuzevrijheid bij het inzetten van hulp. In theorie zijn jeugdbeschermers in staat om hulp in te zetten die zij nodig achten. In de praktijk zoeken jeugdbeschermers ook eerst naar hulp met de kortste wachttijd en laten dit meewegen in de keuze welke hulp aangevraagd wordt. Dit is niet altijd de best passende zorg of hulp. Volgens de jeugdbeschermers is het afhankelijk van hun vindingrijkheid en standvastigheid (ook bij de doorbraakaanpak) om passende hulp te organiseren. Uit de praktijktoets komt naar voren dat het aan de regio Groningen/ Drenthe geen toereikend aanbod is van de volgende vormen van hulp:

- Begeleid wonen;
- Hulpaanbod (ambulant en residentieel) voor jongeren met een beneden gemiddeld IQ (<85). Vanwege dit tekort wordt vaak regulier hulpaanbod ingezet. Het gevolg hiervan is dat deze kinderen overschat worden. Dit gaat ten koste van de effectiviteit van hulp en aansluiting bij het gezin;
- Kleinschalige woonvormen;
- Bemoeizorg zoals FACT maar dan voor jeugdigen zonder psychiatrische problematiek;
- Jeugd GGZ voor jeugdigen met meervoudige problematiek;
- Trajecten richting zelfstandigheid (voor jongeren vanaf 16+ jaar);
- Specialistische zorg gericht op ASS-problematiek (16-21 jaar);
- Gezinshuizen;

- Hulpaanbod voor de jeugdigen die uitstromen uit de jeugdzorgplus;
- Expertise complexe scheidingen;
- Pleeggezinnen voor kinderen, jonger dan 12 jaar waarbij er voldoende plek is voor alle kinderen uit het gezin.

Voorbeeld casus

Een getraumatiseerd meisje van 9 jaar laat externaliserende problematiek in de vorm van agressie en internaliserende problematiek in de vorm van suïcidale gedachten. Door deze problematiek is het meisje vastgelopen in haar schoolgang, individuele ambulante begeleiding is nodig om haar te begeleiden op school. De ondertoezichtstelling loopt vanaf juli 2020, de individuele begeleiding bleek nog niet gevonden ten tijde van de praktijktoets van de inspecties.

Daarnaast ontbreekt het aan passende hulp voor gezinnen met meervoudig complexe problemen, waarvan de ouders naast jeugdhulp bijvoorbeeld ook schuldhulp, huisvesting, dagbesteding of inkomen nodig hebben. Ook zonder directe zorgen over de opvoedkwaliteiten van ouders, zijn deze vormen van hulp in die situaties nodig om een kind thuis te laten opgroeien. Deze domein overstijgende zorg/ dit integrale hulpaanbod is onvoldoende beschikbaar.

Drenthe: Bijkomende stappen in het traject om te komen tot passende hulp

De inspecties benoemden in het rapport uit 2019 dat de gecertificeerde instelling de wettelijke taak heeft te bepalen of en, zo ja, welke jeugdhulp is aangewezen bij de uitvoering van de kindbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering. De Jeugdwet schrijft voor dat de GI hiertoe overlegt met het college van de gemeente waar de jeugdige zijn woonplaats heeft. Dit overleg is er primair op gericht om te weten welke jeugdhulp door de gemeente is gecontracteerd en anderzijds dat de gemeente als financier dient te weten welke jeugdhulp nodig wordt geacht (en dus moet worden ingekocht).⁵ Dit overleg is niet bedoeld om te komen tot overeenstemming over de bepaling van de jeugdhulp door de GI. De GI heeft hierin de eindverantwoordelijkheid. Goede samenwerking en gezamenlijke besluitvorming op casusniveau tussen gecertificeerde instelling en college moet gericht zijn op tijdige inzet van de passende hulp voor de jeugdige. Het administratieve en ambtelijke proces mag niet vertragen, of ertoe leiden dat de noodzakelijke hulp aan een jeugdige wordt onthouden. Het overleg dient plaats te vinden met inachtneming van de privacywetgeving en de regels omtrent het beroepsgeheim.

Jeugdbeschermers in Drenthe moeten regelmatig in overleg treden met gemeenten om de benodigde hulp te bewerkstelligen. Overleg wordt volgens jeugdbeschermers gezocht wanneer bijvoorbeeld 'dure' ambulante zorg wordt aangevraagd. Jeugdbeschermers vertellen dat zij bij de bepaling van jeugdhulp als uitgangspunt nemen: wat is nodig om het kind veilig te laten opgroeien? De inzet van de zogenaamde 'dure' ambulante zorg is daarbij doorgaans goedkoper dan een uithuisplaatsing. Specifiek voor de WSS geldt dat de inzet van (niet ingekochte) PGB-hulp vaak extra overleg met gemeenten vraagt.

Voor jeugdbeschermers die werkzaam zijn in Groningen geldt dat hun aanvraag voor hulp via de RIGG wordt doorgezet naar de betreffende zorg(aanbieder). De RIGG doet daarmee geen inhoudelijke toets op de aanvraag.

De gemeenten in Drenthe bevestigen dat een gemeente soms navraag kan doen bij de jeugdbeschermers wanneer de door de jeugdbeschermers noodzakelijk geachte hulp niet is gecontracteerd of niet wordt geboden door de zorgaanbieder. Dit kan ook aan de orde zijn als de jeugdbeschermers hulp wil inzetten die niet aan de kwaliteitseisen van de gemeente voldoet. In die situaties vindt de gemeente het noodzakelijk om aanvullend te overleggen over de inzet van hulp.

Bij niet gecontracteerde zorg is het mogelijk deze toch in te zetten middels een cliëntgebonden-/ individuele overeenkomst. Dit is voor zowel gemeente, zorgaanbieder als jeugdbeschermers arbeidsintensief en kan belastend zijn naast de reguliere taken in de jeugdbescherming.

⁵ Kamerstukken Eerste Kamer, vergaderjaar 2013-2014, 33 684, F; Kamerstukken Eerste Kamer, vergaderjaar 2013-2014, 33 684, F p.45 e.v.

Hoewel voor de schaarste in de Jeugd-GGZ extra geld beschikbaar is gekomen is er nog geen plan van aanpak voor de verdeling hiervan. Daarnaast heeft de extra druk op jeugd GGZ en o.a. mede daardoor onaanvaardbare wachttijden bij een hoog specialistische Jeugd GGZ-aanbieder gemaakt dat de aanbieder zich genoodzaakt heeft gezien tot een patiëntenstop voor 2 poli's in Zuidwest Drenthe. De patiëntenstop wordt opgeheven als de wachttijd teruggelopen is naar aanvaardbare normen (16 weken)

“Ik ervaar geen doorzettingsmacht vanuit mijn rol als jeugdbeschermer om passende hulp te bewerkstelligen. Dat het kind een kindbeschermingsmaatregel heeft doet daar niets aan af “
jeugdbeschermer

Duur NIFP-onderzoeken

Onderzoeken van het Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en Psychologie (NIFP) die worden ingezet omtrent gezag-, omgangsvraagstukken en perspectiefbepaling duren vaak te lang. Dit komt door een wachtlijst bij het NIFP. Daarnaast zijn de onderzoeken zelf zijn vaak langer dan eerder aangegeven.

De uitkomst van deze onderzoeken wordt vaak gebruikt om verder beleid en behandelperspectief te bepalen. Bij het uitblijven van de uitkomst van deze onderzoeken zijn jeugdbeschermer, ouders en kind vaak genoodzaakt te wachten met het nemen van een besluit waar een kind gaat wonen of welke hulp passend is om het kind te helpen.

Budgetplafonds

Inkoopregio Drenthe-Zuid werkt met budgetplafonds voor een aantal grote zorgaanbieders. Wanneer toch hulp nodig is maar het budgetplafond is bereikt, kan deze worden ingezet middels een cliëntgebonden-/ individuele overeenkomst. Drenthe Zuid verwacht dat bij plaatsingsmoeilijkheden vanwege het budgetplafond zorgaanbieder of jeugdbeschermer met hen contact opneemt. De budgetplafonds beïnvloeden de opnamebereidheid van zorgaanbieders, wanneer het budgetplafond (bijna) bereikt is, op een negatieve manier. De werkprocessen om in dergelijke situaties toch tot plaatsing over te gaan en tot een individuele- en/of cliëntgebonden overeenkomst te komen kunnen arbeidsintensief voor zowel jeugdbeschermer, zorgaanbieder en gemeente.

Voorbeeld casus

Een 17-jarige jongen met een uitgebreide hulpverleningsgeschiedenis kan, naar het oordeel van de rechtbank, jeugdreclasserder, moeder en de jongen zelf, niet meer thuis wonen. De uithuisplaatsing, na een escalatie tussen moeder en zoon, was op dat moment in december de enige passende interventie. Echter, na overleg met de gemeente is door gemeente erop aangedrongen dat de uithuisplaatsing over de jaarwisseling heen te tillen in verband met een budgetplafond. De motivatie van de jongen en de moeder was vervolgens vervlogen. De jongen werkte niet meer mee met de jeugdreclassering en ging niet (meer) naar school.

5 Conclusie

5.1 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer en tijdig een gedragen koers

De inspecties hebben in oktober 2020 aan alle jeugdbeschermingsregio's een termijn van vier maanden gesteld om te zorgen dat elke jeugdige met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig een vaste jeugdbeschermer heeft en dat voor elk kind met een maatregel tijdig een gedragen koers is uitgezet.

In maart 2021 voerden de inspecties een verdiepende praktijktoets uit om te toetsen of aan deze norm is voldaan. De inspecties stellen vast dat de jeugdbeschermingsregio Groningen voor wat betreft de jeugdigen met een maatregel die wordt uitgevoerd door Jeugdbescherming Noord grotendeels aan deze normen voldoet.

Over de landelijk werkende instellingen (LJ&R en WSS) rapporteren de inspecties wat betreft deze normen op geaggregeerd niveau in een landelijk rapport.

5.2 Elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp

De inspecties hebben in oktober 2020 daarnaast aan alle jeugdbeschermingsregio's een termijn van vier maanden gesteld om te zorgen dat elke jeugdige met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp ontvangt. De inspecties hebben in maart 2021 een verdiepende praktijktoets uitgevoerd om te toetsen of aan deze norm is voldaan. De inspecties stellen vast dat de jeugdbeschermingsregio Groningen niet aan de norm voldoet. De doorbraakaanpak heeft nog onvoldoende tot het gewenste resultaat geleid.

Voor jeugdigen en gezinnen die te maken krijgen met jeugdbescherming is het nodig dat de noodzakelijke hulp zonder vertraging wordt ingezet. De ontwikkeling van de jeugdige wordt ernstig bedreigd, de jeugdbeschermer heeft beperkt de tijd om in gedeelde verantwoordelijkheid met de ouders de ontwikkelingsbedreiging van de jeugdige af te wenden. Een ondertoezichtstelling bijvoorbeeld, wordt hooguit voor een jaar uitgesproken. De inspecties vinden het niet acceptabel dat deze beperkte tijd, waarin de overheid direct ingrijpt in de verantwoordelijkheid van ouders, wordt gevuld met wachten. Dit beperkt de mogelijkheden die een jeugdbeschermer heeft om samen met de jeugdige en zijn gezin de noodzakelijke stappen te zetten en leidt tot verergering van de problematiek. Een maatregel kan worden verlengd, maar de inspecties vinden het niet acceptabel wanneer deze verlenging het gevolg is van niet tijdige inzet van hulp.

Het knelpunt voor Groningen zit vooral in de tijdigheid waarmee de hulp wordt ingezet. Het is de inspecties gebleken dat het in de regio ontbreekt aan een kwantitatief en kwalitatief toereikend passend specialistisch hulpaanbod voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. Het ontbreekt daarnaast aan mogelijkheden om tijdig verschillende vormen van specialistische jeugdhulp in te zetten als gevolg van wachtlijsten bij jeugdhulpaanbieders. Zo is het hulpaanbod voor complexe scheidingen en bemoeizorg voor jeugdigen zonder psychiatrische problematiek niet toereikend. Wachtlijstproblemen komen voornamelijk voor bij residentiële voorzieningen als kleinschalige woonvoorzieningen, gezinshuizen, pleeggezinnen en begeleid wonen. Maar ook ambulante jeugdhulp vanuit o.a. Jeugd-GGZ, zorg voor autisme en jongeren met LVB-problematiek is vaak onvoldoende beschikbaar.

De inspecties zien extra belemmeringen wanneer verschillende domeinen betrokken zijn (LVB-GGZ, jeugd en sociaal domein inkomen/wonen, enz.), verschillende gemeenten betrokken zijn, of volwassen hulpverlening betrokken/nodig is maar daar onvoldoende aansluiting bij is. In de jeugdbeschermingsregio is geen doorzettingsmacht om de hulp aan kinderen met complexe problematiek te regelen. Hierdoor zijn kinderen te veel afhankelijk van de vindingrijkheid en standvastigheid van de jeugdbeschermer in het organiseren van passende hulp.

Verder is het de inspecties gebleken dat jeugdbeschermers het als belastend ervaren wanneer zij inhoudelijk moeten verantwoorden aan Drentse gemeenten waarom hulp wordt aangevraagd. Tevens werkt inkoopregio Drenthe-Zuid met budgetplafonds voor een aantal grote zorgaanbieders. Wanneer hulp toch nodig is maar het budgetplafond is bereikt, kan deze worden ingezet middels een arbeidsintensief proces om te komen tot een cliëntgebonden-/ individuele overeenkomst. Daarbij is de doorbraakaanpak (nog) niet op een logische plek ingebed in het werkproces van de jeugdbescherming en is er voor jeugdbeschermers geen integraal zicht op hulpaanbod. Dit vraagt meer afstemming op die werkwijze wat de inzet van passende hulp onnodig vertraagt.

De inspecties zien ook positieve ontwikkelingen gericht op de (nabije) toekomst. Zowel tijdens de monitoringsfase als in de aanvullende gesprekken met de regio bleek een gedeeld gevoel van urgentie over de noodzaak om tijdige passende hulp voor kinderen met een jeugdbeschermingsmaatregel. Zo is er in de jeugdbeschermingsregio meer structureel overleg ten behoeve van de inhoudelijke verbinding tussen zorgaanbod (o.a. gemeenten, expertteams, prachtteams en zorgaanbieders) en zorgvraag (GI's). Dit is in ieder geval nodig zodat het huidige hulpaanbod beter gevonden wordt en meer verdiepend het gesprek wordt gevoerd waar schaarste in het hulpaanbod blijkt. Daarnaast is jeugdhulpregio Groningen voornemens te gaan werken met één standaard bepaling jeugdhulp voor alle GI's. In jeugdhulpregio Drenthe wordt een versnelling ingezet voor het creëren van 8 extra plekken voor het zorgaanbod 'kleinschalige woonvorm'. Daarnaast gaat medio 2021 een 'reizend specialistisch team' van start om o.a. kleinschalige woonvoorzieningen te ondersteunen bij complexe problematiek en zorg die dreigt vast te lopen.

5.3 Vervolg

De positieve ontwikkelingen en bevorderende factoren die de inspecties in de regio hebben gezien, zijn van dien aard dat de inspectie voldoende aanwijzingen hebben dat de betrokken partijen, onder regie van de accounthoudende regio⁶, er alsnog op korte termijn in slagen om elk kind met een jeugdbeschermingsmaatregel tijdig passende hulp te bieden.

De inspecties verwachten dat de jeugdhulpregio's, de gecertificeerde instellingen, hun opdrachtgevers, lokale teams en zorgaanbieders binnen de jeugdbeschermingsregio alsnog aan deze norm voldoen en belemmeringen om aan de norm te voldoen wegnemen. De inspecties volgen dit vanuit het reguliere toezicht.

Concreet verwachten de inspecties:

- Dat de regio de doorbraakaanpak voortzet voor kinderen met een maatregel die nu wachten op passende hulp.
- Dat de volgende aanpassing direct wordt gerealiseerd: Dat gemeenten het mogelijk maken dat de GI de noodzakelijk geachte hulp zonder vertraging inzet. Dat wil zeggen dat de inzet van hulp onverwijld plaatsvindt en dat de noodzakelijk geachte hulp niet wordt heroverwogen door de gemeente.

En dat de regio zorgt voor:

- Structureel en laagdrempelig overleg tussen de partijen als lokale teams en GI's, niet als stap in het beoordelingsproces, maar als inhoudelijke afstemming om te komen tot passende hulp.
- Dat de regio binnen drie maanden een plan maakt dat leidt tot een toereikend hulpaanbod, met name voor jeugdigen die vanwege hun problematiek / problematiek in de gezinssituatie niet bij hun ouders kunnen wonen of opgroeien, een toereikend hulpaanbod bij complexe scheidingen en bemoeizorg voor jeugdigen zonder psychiatrische problematiek.

⁶ Accounthoudende regio: Voor elke gecertificeerde instelling is binnen de jeugdbeschermingsregio een accounthoudende jeugdhulpregio aangewezen die naar andere jeugdhulpregio's acteert bij risico's van discontinuïteit.

De inspecties zien daarnaast dat er landelijk belemmeringen zijn in het tijdig bieden van passende hulp. Zij spreken de stelselverantwoordelijke ministers hierop aan in het landelijke rapport.

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.

www.igj.nl